

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов *Олена* – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонов *Тетяна* – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзіх Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364”(477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

<i>Бугасівська Єлизавета Євгенівна, Зелінченко Анастасія Олегівна</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ШЛЮБУ В УКРАЇНІ.	140
<i>Голуб Анастасія Сергіївна,</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА МАШИНОМІСЦЕ (ПАРКОМІСЦЕ) ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	144
<i>Гринько Андрій Русланович,</i> ПРАВО ПАЦІЄНТА НА ІНФОРМАЦІЮ ПРО СТАН СВОГО ЗДОРОВ'Я ТА ЇЇ ТАЄМНИЦЮ	147
<i>Гриценко Давид Сергійович</i> ПРОБЛЕМИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЦИФОРВІ АКТИВИ В УКРАЇНІ	151
<i>Грушко Влада Олегівна</i> НЕДОТОРКАННІСТЬ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ В ІНТЕРНЕТІ.	155
<i>Даїдаміров Тімур Новруз огли,</i> УПРАВЛІННЯ ЦИФРОВИМ МАЙНОМ ПІСЛЯ СМЕРТІ ОСОБИ	159
<i>Джабраїлова Вікторія Володимирівна</i> ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ В УКРАЇНІ	162
<i>Дмитрук Дар'я Олександрівна,</i> СПАДКУВАННЯ У РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.....	166
<i>Доможирська Наталя Олегівна,</i> РОЛЬ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ У СІМЕЙНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ. ПРИНЦИП ГЕНДЕРНОЇРІВНОСТІ: ПОДОЛАННЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОПРАВНОСТІ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ	170
<i>Драганова Дарія Сергіївна,</i> СПАДКУВАННЯ АКАУНТІВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ.	173
<i>Жулавська Еліна Костянтинівна,</i> СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО	176
<i>Заборська Ксенія Андріївна,</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ ДОБРОСОВІСНОСТІ В ПРОЦЕДУРІ БАНКРУТСТВА ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	180
<i>Колесниченко Анна Андріївна,</i> СПАДКУВАННЯ МАЙНА ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ В УКРАЇНІ	183
<i>Комаровська Еріка Едуардівна,</i> УСИНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	186
<i>Короткевич Іван Андрійович,</i> ПРОБЛЕМИ СПАДКУВАННЯ ЦИФРОВОГО МАЙНА	188

старшого віку або з особливими потребами. Під час повномасштабного вторгнення в Україну агресора, на мою думку, має бути спрощена процедура усиновлення задля того щоб більше дітей змогли знайти новий дім і жити повноцінне щасливе життя. Також, варто розробити державну програму щодо підтримки та консультування усиновлювачів та їх дітей. Важливим є розробка державної стратегії щодо заохочення усиновлення дітей та забезпечення їм соціального захисту; залучення громадських організацій.

Отже, усиновлення забезпечує право дитини на повноцінну сім'ю та створює такі правові відносини, які подібні до біологічних між батьками та дітьми. Усиновлення є важливою соціальною функцією, яка потребує реформування законодавства, спрощення багатьох процедур. Подолання викликів у цій сфері сприятиме захисту прав та інтересів дітей на всій території України, зокрема де проходять активні бойові дії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сімейний Кодекс України: Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
2. Постанова Кабінету Міністрів України: Про внесення змін до Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей від 24.05.2022 № 618-2022-п URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/618-2022-%D0%BF#Text>
3. Постанова Кабінету Міністрів України: Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини від 24.09.2008 № 866-2008-п URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF#Text>

Короткевич Іван Андрійович,

студент I курсу магістратури факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., доцентка Токарева В. О.

ПРОБЛЕМИ СПАДКУВАННЯ ЦИФРОВОГО МАЙНА

Спадкування є одним з важливих інститутів цивільного права, який забезпечує передачу майнових прав та обов'язків від померлої особи до її спадкоємців. Відповідно до статті 1216 Цивільного ко-

дексу України, спадкуванням визнається перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців).[2] Традиційно спадщина включала речові та майнові права, проте з розвитком технологій та поширенням цифрових ресурсів виникла необхідність визначення нових підходів до спадкування нематеріальних активів.

За своєю сутністю, цифрове майно – це комплекс даних і активів, які існують в електронній формі і мають як майнову, так і немайнову цінність для користувача. До цифрового майна можна віднести облікові записи в соціальних мережах, електронну пошту, криптовалюту, права на цифровий контент (фото, відео, музика), хмарні сервіси та інші нематеріальні активи, що мають значну вартість.

В українському законодавстві поняття цифрової речі отримало своє визначення у 2023 році, коли Цивільний кодекс України було доповнено статтею 179¹, де вказано, що цифровою річчю є благо, що створюється та існує виключно у цифровому середовищі та має майнову цінність. Цифровою річчю є віртуальні активи, цифровий контент та інші блага, щодо яких застосовуються положення частини першої цієї статті. [2]

Актуальність проблеми спадкування цифрового майна обумовлена стрімким розвитком цифрової економіки та збільшенням значущості цифрових активів у житті сучасної людини. Так, наприклад, компанії GAFAM (Google, Apple, Facebook, Amazon, Microsoft) вже пропонують користувачам можливість залишити інструкції щодо того, хто зможе отримати доступ до їхнього облікового запису у разі їхньої смерті, або ж надати вказівки на видалення облікового запису.

Сьогодні багато осіб володіють значними ресурсами в цифровій сфері, і їх правильне та законне спадкування стає важливим аспектом охорони прав спадкоємців. Проте, через відсутність чіткої регламентації в законодавстві, виникає багато правових питань щодо того, яким чином має здійснюватися перехід прав на цифрові активи після смерті власника. Зокрема, виникають проблеми із захистом приватності, управлінням цифровими акаунтами та доступом до них після смерті користувача, що потребує комплексного вирішення на законодавчому рівні.

Щодо правового режиму такого виду майна Цивільний кодекс України встановлює, що до цифрових речей застосовуються поло-

ження цього Кодексу про речі, якщо інше не встановлено цим Кодексом, законом або не впливає із сутності цифрової речі. [2]

Згідно з цим підходом, цифрове майно може розглядатися як об'єкт права власності, до якого застосовуються загальні правила про спадкування речей та майнових прав, за винятком випадків, коли для цифрових активів потрібні спеціальні правові регулювання.

Однак, цифрове майно має низку суттєвих особливостей, які потребують додаткового врегулювання на законодавчому рівні, зокрема в контексті спадкування. По-перше, цифрові активи не завжди мають фізичну форму, вони існують виключно у віртуальному середовищі, і доступ до них може бути обмеженим паролями, шифруванням або політиками конфіденційності різних сервісів. По-друге, багато цифрових активів мають особистий характер (наприклад, електронна пошта або акаунти в соціальних мережах), і передача таких даних у спадок може вступати в конфлікт з правами на приватність. По-третє, деякі види цифрових активів, такі як криптовалюти або токени, мають значну фінансову вартість, що ускладнює їх юридичну класифікацію і регулювання в контексті спадкування.

Враховуючи ці особливості, доцільним було б додати до глави 84 Цивільного кодексу України окрему статтю, яка б чітко встановлювала порядок спадкування цифрового майна та враховувала які саме цифрові активи підлягають спадкуванню, а які можуть залишатися приватними або належати сервісам, де вони зберігаються, вирішувала проблематику встановлення доступу до цифрових активів спадкоємців, та визначала межі використання та передачі особистих даних спадкодавця, щоб уникнути порушення приватності після його смерті.

Одним з варіантів вдосконалення законодавства в даній сфері, на думку Заїки Ю. О., є внесення до Цивільного кодексу України окремого розділу, який би врегульовував специфіку спадкування окремих видів спадкового майна, таких як підприємства, земельні ділянки, об'єкти інтелектуальної власності тощо та спростив би правове регулювання цього процесу, забезпечивши більш системний і цілісний підхід до спадкування різних видів майна. [1]

Отже, спадкування цифрових активів стає невід'ємною складовою сучасних правових відносин, а системне врегулювання спадкування окремих видів майна, зокрема цифрових активів, через консолідацію норм у єдиному законодавчому акті є необхідним кроком для

забезпечення прав спадкоємців та належного управління спадковою масою в умовах цифрової епохи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Заїка Ю. О. Напрямки вдосконалення спадкового законодавства в контексті його рекодифікації. *Цивільне право України: нові виклики і перспективи розвитку* : матеріали XVIII міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 98-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслової (Харків, 28 лютого 2020 р.). Харків: Право, 2020. С. 229-232.

2. Токарева В. О., Личко В. С. Довірче управління майном в мережі Інтернет після смерті фізичної особи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 4. С. 848-851.

3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Кошущька Орина Олександрівна, Тучак Олександра Іванівна
студентки 3-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: асистент Шамота О. В.

ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність теми визначення місця проживання дитини під час воєнного стану в Україні зумовлена підвищеними ризиками для дітей та родин в умовах воєнного конфлікту. Військові дії спричиняють масові переміщення, розлучення батьків, а також складнощі в забезпеченні прав дітей. Необхідність швидко і ефективно визначати місце проживання дитини стає критичною для її безпеки та стабільного розвитку.

Ст. 141 Сімейного кодексу України наголошує, що «мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою». [1] З цього можна зробити висновок, що однією з основних засад у регулюванні сімейних відносин є забезпечення рівності прав та інтересів батьків під час визначення місця проживання дитини. Такий підхід також знаходить відображення в практиці Європейського суду з прав людини, який неодноразово